БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

277 (10031) | 1962 оной ноябриин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Советскэ ба партийна хиналтые уян һайнаар ниилүүлээ һаа, амжалтата ажалай, манай политикын тон ехэ хүсэнэй эшэ үндэһэн болохо гэжэ В. И. Ленин тоолодог һэн.

(КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ)

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

ПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэһээр. СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиийалаар хүтэлбэрилхэ тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл зүб хэлсэгдэнэ.

ухэд: Д. Расулов (Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи ретарь), Г. П. Плотников (Ростовой областиин „Пролетарская атура" гэжэ совхозой гахайшан-механизатор), Я. Н. Заробян ениин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь), Л. Н. Ефремов С-эй Горькиин обкомой нэгэдэхи секретарь), М. В. Келдыш Р-эй Наукануудай академиин президент), В. И. Клаусон (Эсн ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ) гэгшэд 1962 ноябриин 21-нэй үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлээ.

хэд: И. Т. Новиков (СССР-эй Энергетикын, электрификациин ми-р), З. Н. Нуриев (КПСС-эй Башкириин обкомой нэгэдэхи секре-), А. В. Гиталов (УССР-эй Кировоградска областиин КПСС-эй XX дын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир), Ф. С. чев (КПСС-эй Новосибирскэ обкомой нэгэдэхи секретарь), . Лаврентьев (СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түрүүлэгшэ), В. С. Федоров (Химиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ), Б. Овезов (Туркменистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь), Л. Е. Графов (Кемеровскэ совнархозой түрүүлэгшэ), Т. Усубалиев (Киргизиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь), С. П. Павлов (ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь) гэгшэд 1962 оной ноябриин 22-ой үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэд: В. В. Скрябин (КПСС-эй Ростовой обкомой нэгэдэхи секретарь), Н. В. Мельников (Түлишын промышленностиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ), А. Я. Пельше (Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь), Н. И. Белаш (Новосибирскэ областиин Густавска совхозой гахайшан), А. Ю. Снечкус (Литвагай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь), В. Е. Бойко (СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хара болон үнгэтэ металлургиин талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ) гэгшэд үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

скэ Союзай Коммунис Центральна Комитеяум Кремлиин Ехэ Ор гурбадахи үдэрөө хүлжэ байна. СССР-эй ые хүгжөөхэ, арадай партийна талаар хүхэ тухай нүхэр Н. С. ой хэһэн элидхэлые тэхабаадагшад зүбшэн

эй ноябриин 21-нэй заседаниин эхилхэдэ, ональна Союзуудай ла Центральна Советүүлэгшэ **В. В. Гришин** ээ.

эй хараалжа байһан хэмжээнүүдэй бэелүүдэ, арадай ажахые бүар хүтэлбэрилхэ, прона болон хүдөө ажадбэриие бүри түргэжээхэ аргатай болохо эд нүхэр Гришин хэ-

шленностиие, бариле ажахые хүгжөөлгэпредприятинууд болон уудай хүдэлмэридэ ан дутуунууд нүхэр ущевой элидхэл соо эгдэһэн байна. Ороомическа хүгжэлтын ые дүүргэхын түлөө э профессиональна өөһэдынгөө хүсые бо боломжые бүри һайэд дүүрэнээр хэрэгой байгаа гэжэ эдэ харуулжа үгэнэ. енность, барилга бопортда 40 миллион шэдые, алба хааггэдүүлдэг 120 мянган на организаци бии. ахыдахи 33 мянган на организаци 10 лүүтэй ажалшадые эг.

а һүгэдэн шүтэлгын уудые зайсуулха, юумэндэ эсэргүүсэда харша бүлэгые хо зуураа, олониитын шээл улам үргэнөөр ороной ажабайдалн организацинуудай үүргые дээшэлүүл эрхэ байдал пар гоо. Ажахын, культуулалтын бүхы зоые шиидхэлгэдэ удай дүүргэдэг үүр дээшэлүүлһэн байжэлэй түсэбые бол урид дүүргэлгэдэ, н ашаглагдаагүй жонуудые элирүүлшадые элсүүлэн эмталаар профсоюзууд эмжэлгээр ехэ хүээ.

профсоюзна олон нууд экономикын эдбэриин техникын асуудалнуудые үшөөл гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэнэгүй, ажалшадай дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха тухай зохихо оролдолго гарганагүй. Зорилго юуб гэхэдэ, профсоюзуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, үйлэдбэридэ тэдэнэй үзүүлдэг нүлөөе дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Гришин хэлээ. Промышленность, барилга болон хүдөө ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табилгаһаа уламжалан, профсоюзуудай эмхидхэлэй байгууламжые шэнэдхэлгэ эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туһалха гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ профсоюзуудай тодорхой нүлөө үзүүлхын тулада областьнууд болон хизаарнуудта профсоюзуудай хоёр соведые, зохихо һалбаринуудай комитедүүдые байгуулбал таарамжатай гээшэ ха гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Нэгэ соведүүд болон комитедүүдынь промышленностьда, барилгада, городой ажахыда хүдэлдэг профсоюзай гэшүүдые, нүгөөдүүлынь хүдөө ажахыда, хүдөөгэй зониие хангадаг эмхи зургаануудта хүдэлдэг профсоюзай гэшүүдые нэгэдүүлхэ болоно. Профсоюзуудай республиканска соведүүдэй дэргэдэ промышленностьдахи профсоюзна организацинуудые хүтэлбэрилхэ бюро, хүдөөгэй профсоюзна организацинуудые хүтэлбэрилхэ бюро байгуулхаар хараалагдана.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые олоор хабаадуулха тухай нүхэр Гришин нилээд дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Энэ талаар саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Иимэ зүблөөнүүд 64 мянган предприяти болон барилгада, 52 мянган томо цехтэ байгуулагданхай. Тэдэнэй составта таба миллион шахуу хүн һунгагданхай. Эдэ зүблөөнүүд ажал болон үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха зорилгоор жэл бүхэндэ хоёр миллион шахуу һанамжа дурадхалнуудые оруулдаг байна.

Хиналта шангадхаха зорилгоор профсоюзуудай хүсэ бүри һайнаар хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Гришин онсолон тэмдэглээ. Хүдэлмэришэдэй зүгһөө бэелүүлэгдэдэг олониитын хиналтада мүнөө 6 миллион шахуу эдэбхитэд хабаадалсана.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай асуудалнуудта тогтоходоо, долоон жэлэй гурбан жэлэй турша соо ажалай бүтээсэ промышленностьда—18,2 процентээр, барилгада—22,5 процентээр, транспортда—20 процентээр нэмээ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаринуудаа дүүргэдэггүй үшөөл олон предприяти, барилга бии гэжэ нүхэр Гришин хэлээ.

Партийна органуудые шэнэдхэн байгуулха, техническэ политикые нэгэ газарһаа хүтэлбэрилдэг болохо хэрэгүүд дурсагдаһан асуудалнуудые бүри һайнаар шиидхэхэ, шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ, ажал болон үйлэдбэри эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ бүри ехээр анхарал хандуулха, тэрэнэй үндэһөөр ажалай бүтээсые түргэнөөр дээшэлүүлхэ арга олгохо байна гээд нүхэр Гришин үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Социалис мүрысөө саашадаа бүри һайнаар эмхидхэхэ шухала байһан тухай нүхэр Гришин хэлэһэн байна. Мүнөө үедэ социалис мүрысөөндэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 85 шахуу процентнь хабаадана гэжэ тэрэ мэдээсээ. Мүнөө үе сагай гайхамшагта хүдэлөөн бологшо—коммунис ажалай коллективүүдэй болон ударнигуудай мүрысөөн бүри ехэ далайсатай боложо байна. Гэбэшье олохон предприятинуудта социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һулаар тунхаглагдана, гол дутуу гэхэдэ, гээгдэжэ ябаһан коллективүүд болон хүдэлмэришэдтэ туһаламжа дутамагаар үзүүлэгдэнэ.

Предприятинуудай һайнаар хүдэлхэ талаар коллективүүдэй материальна урмашал дээшэлүүлгэдэ хамаатай асуудалнуудай угаа шухала удха шанартай байһан тухай үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһан тухайгаа манай ороной хүдэлмэришэд болон алба хаагшад, профсоюзуудай хэдэн олон миллион гэшүүд мэдүүлнэ. КПСС-ые, нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй Центральна Комитедые тойрон бүри нягтаар жагсаһан манай ороной ажалшад коммунис байгуулалтын агуу ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө бүри ехэ эршэтэйгээр тэмсэнэ гэжэ нүхэр Гришин үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Балтийска заводой судна хабсаргагша **В. А. Смирновто** (Ленинград) үгэ үгтөө. Промышленность, барилга болон хүдөө ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха тухай Никита Сергеевич Хрущевой оруулһан дурадхалые бидэнэр, Ленинградай хүдэлмэришэд, бүрин хүсэдөөр һайшаанабди. Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүд партиин Программын ёһоор табигдаһан зорилгонуудые түргэнөөр дүүргэхэ арга олгохо гээд тэрэ хэлээ.

Судна бүтээлгэдэ КПСС-эй ЦК ехэ анхарал хандуулна. Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Н. С. Хрущев өөрөө Ленинград нэгэтэ бэшэ ошоходоо, судна бүтээгшэдтэ туһаламжа үзүүлдэг байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Ажалда коммунис ёһоор хандалгын үльгэр жэшээ Балтийска заводой олон хүдэлмэришэд харуулдаг, шэнэ техникые шадамараар хэрэглэдэг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ онол арга хододоо бэдэрдэг гэжэ нүхэр Смирнов хэлээ. Коммунис ажалай дүй дүршэлэй һургуули байгуулха талаар Ленинградай түрүү предприятинуудай гаргаһан үүсхэлые балтийцууд үргэнөөр дэмжээ. Эдэ һургуулинууд политическэ, абари заншалай талаар хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэһээ гадна, бүхы шэнэ, түрүү юумэндэ тэдэниие һургадаг. Мүнөө заводой 500 гаран түрүү хүдэлмэришэд залуушуулые шефтээ абаад, тэдэндэ өөһэдынгөө дүй дүршэлые дамжуулан үгэнэ. Түрүүлжэ ябаха, туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй, гээгдэгшэдтэ туһалха гээшэ коммунис ажалай бүхы бригаданууд болон ударнигуудай ажабайдалай хуули ёһон болонхой.

Манай завод һүүлэй жэлнүүдтэ корабльнуудые бүри олоор бүтээжэ гаргадаг болоо, тэдэниие бүтээжэ гаргаха болзорые бага болгоо гээд үгэ хэлэгшэ саашань хэлээ. Судна бүтээлгын талаар Гүрэнэй комитедэй конструкторска бюрогой хүдэлмэриие эрид һайжаруулха шухала. Бюрогой гаргаһан чертежууд үйлэдбэриин эрилтые хангажа шаданагүй гэжэ В. А. Смирнов мэдүүлһэн байна.

Хүдэлмэриин эрхэ байдал һайжаруулха, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые заводто бэхижүүлхэ, урмашуулгын хэмжээнүүдые абаха шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэ тогтоо.

Судна бүтээгшэдтэ даалгагдаһан зорилгонуудай ехэ харюусалгатай байһые ойлгодог дээрэһээ тэдэнэр хүдэлмэришэн нэрээ хүндэлхэ, партиин Программые дүүргэхын, энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тулада бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ гэжэ хүдэлмэришэд-балтийцууд Центральна Комитедэй Пленумые найдуулна гээд нүхэр Смирнов үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Удаань Грузиин компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь **В. П. Мжаванадзе** үгэ хэлээ.

Бидэнэр коммунизм байгуулха танигдаагүй замаар дабшажа ябанабди. Манай гүрэнэй урда дотоодын ажабайдалай, гадаадын политикын талаар шэнэ шэнэ, орёо асуудалнууд табигдана. Тиимэһээ партиин Центральна Комитет ленинскэ ёһо гуримаар хүдэлмэреэ эрхилдэг гэжэ тусгаар тэмдэглэхые хүсэнэб. Арадтаяа саг үргэлжын холбоотой байха, коммунис байгуулалтын шухалын шухала асуудалнуудые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха гээшэ түүхэтэ XX съездһээ хойшо манай үе сагай гайхамшагта заншал болонхой. Мүнөө Пленум дээрэ Никита Сергеевичэй хэһэн эли тодо элидхэл дотор арадтай партиин саг үргэлжын холбоотой байха тушаа угаа ехэ үнэмшэстэйгөөр үшөө дахин онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Арадтай нягта холбоо барисаатай дээрэһээ бидэнэр хүсэтэй, илагдашагүй байдагаа һайнаар ойлгонобди. Энэ хадаа алдуу эндүү гаргангүй байха арга олгоно.

Арадай ажахын соведүүдэй байгуулагдаһан, мүн хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ гуримай шэнэдхэгдэһэн, эдэ хэмжээнүүдһээ һайн үрэ дүнгэй гараһан тухай нүхэр Мжаванадзе дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Съездһээ хойшо республика дотор промышленность ехээр хүгжөө, томо шэнэ барилганууд хэгдээ. Республикын хүдөө ажахын гол һалбари бологшо сайн набшаһа ургуулгаар муу бэшэ үрэ дүн энэ жэлдэ туйлагдаһан байна. Грузиин сайн набша ургуулагшад долоон жэлэй даабарита тоогоор 1965 ондо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан зорилгые дүүргэжэ, Эхэ орондоо 170 мянган тонно сайн ногоон набша үгэһэн байна. Грузиин виноград таригшад энэ жэлдэ һайн үрэ дүн туйлажа, 200 мянга гаран тонно виноград гүрэндэ худалдаа. Энэнь 1953 онойхидо орходоо 2,5 дахин ехэ юм.

Хүдөө ажахын зарим продуктнуудые абаха талаар долоон жэлэй даабарита тоонуудаар хараалагдаһан даалгабаринуудые ехэ болгохо гэжэ Грузиин партиин ЦК-гай пле-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)



МОСКВА. Ноябриин 19-дэ Кремль соо КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэреэ эхилбэ. Зураг дээрэ: Пленумэй президиумдэ. ТАСС-ай фотохронико.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

нум шиидхээ гээд нүхэр Мжаванадзе мэдээсээ. Виноградниигуудай талмай 1965 он хүрэтэр 155 мянган гектар хүрэтэр ехэ болохо, үрэ жэмэстэ ургамалнуудай, сайн, цитрусовэ ургамалай талмай горитойгоор нэмэхэ. Колхоз, совхозуудай үнеэдэй тоо энэ үе соо хоёр шахуу дахин олон болохо юм.

Ажахые хүтэлбэрилхэ асуудал бидэнэр, коммунистнуудта, угаа ехэ политическэ удха шанартай болоод байна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Коммунис байгуулалтын амжалта фабрика, завод, барилга, колхоз болон совхоздо шиидхэгдэдэг байна. Эгээл тэндэ эмхидхэлэй, олониитын-политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гол түлэб ябуулагдаха ёһотой.

Партийна органуудай мүнөөнэй байгууламжа промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтые тодорхойгоор, гүнзэгы һайнаар эрхилхэ арга боломжо бидэндэ олгоногүй. Н. С. Хрущевой хэлэһэн һанамжануудые бидэнэр хүсэдөөр дэмжэнэбди.

Промышленность болон хүдөө ажахые бүри тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхын тулада промышленностиие хүтэлбэрилдэг партийна комитедүүдые, хүдөө ажахые хүтэлбэрилдэг партийна комитедүүдые тус тустань байгуулхада таарамжатай гэжэ Грузиин компартиин ЦК тоолоно. Республика дотор бии байһан 64 хүдөөгэй районой орондо үйлэдбэриин управлениинүүдэй тоогоор 25 район байгуулагдахаар хараалагдана. Промышленность, барилга болон транспортые партиин зүгһөө тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг болохын тулада промышленностиин талаар 12 партийна комитет байгуулха гэжэ Грузиин компартиин Центральна Комитет хараална. Энээнһээ уламжалан Грузиин компартиин ЦК-гай байгууламжые хубилгаха шухала болоно: ЦК-гай Президиум, промышленностиие хүтэлбэрилхэ талаар ЦК-гай бюро, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар ЦК-гай бюро байгуулагдаха болоно.

Партийно-гүрэнэй хиналтын нэгэ органтой байха тушаа ленинскэ ёһо гуримые һэргээлгын манай гүрэнэй бүхы хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлхэ байһан тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Закавказиин түмэр замуудай, мүн нефтиин промышленностиин, электростанцинуудай ами амяраа байһан хүтэлбэриие нэгэдхэбэл таарамжатай байһан тухай нүхэр Мжаванадзе хэлэһэн байна.

Закавказиин ехэ экономическа районой үйлэдбэрилгын хүсые бүри түргэнөөр хүгжөөхэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые Закавказиин республикын хүтэлбэрилэгшэдэй хамтадаа хаража үзөөд, өөһэдынгөө дурадхалнуудые партиин ЦК-гай үзэмжэдэ табихань шухала болоо гээшэ ха.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ, тэдэнэй эдэбхи хэшээл дээшэлүүлхэ талаар саг үргэлжын, эсэшэ сусашагүй хүдэлмэри хэхэ гээшэ манай экономикые саашадань түгэлдэр хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлаха арга олгохо байна гээд нүхэр Мжаванадзе үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

УССР-эй Тернопольско областиин КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой звеньевой **Е. А. Долинюк** үгэ хэлэхэдээ, 13,4 миллион пүүд ороoһо таряа гүрэндэ худалдажа, социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн тухайгаа Тернопольско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй болохын урда тээ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада ехэ баяртайгаар элидхээ һэн гэжэ мэдүүлээ. Мүнөө жэлдэ областиин кукурузашад энэ ниалтада эрхим хубитаяа оруулаа. Тэдэнэр 3 миллион пүүд шахуу кукурузын ороoһо гүрэндэ тушаагаа.

Өөрынгөө колхозой амжалтанууд тухай нүхэр Долинюк дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Энэ колхоз 270 мянган пүүд ороoһо таряа гүрэндэ худалдаа, ниитын мал ажал хүгжөөлгэдэ горитой амжалта туйлаа.

Кукуруза бүри ехээр таридаг болохын түлөө, ороoһо таряа, мяха, һү, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри элбэгээр абахын түлөө эршэтэйгээр тэмсэхыень колхозно тосхоной бүхы ажалшадые тэрэ уряалаа.

Коммунизм байгуулха асари ехэ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ шэн зоригто ажалаараа эрхим туһа нэмэри оруулхын тулада манай звено, манай колхоз бүхы юумэ хэхэ гэжэ Е. А. Долинюк мэдүүлээ.

Коммунизм тээшэ манай ороной түргэнөөр дабшаха замые тодорхойлһон нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые Кубаниин 157 мянган коммунистнуудай зүгһөө КПСС-эй Краснодарай крайкомой нэгэдэхи секретарь **Г. И. Воробьев** һайшааһан байна. Кубаниин ажалшадай бүхы совет арадтаяа хамта коммунис байгуулалтын хэрэгтэ эрхим туһа нэмэреэ оруулалсадаг байһан тухай үгэ хэлэгшэ тогтоо. Долоон жэлэй үедэ хизаарай промышленна продукциин хэмжээн 29 процентээр нэмэхээр хараалагдаһан аад, 34 процентээр ургаа. Эдеэ хоолой, бүд нэхэлгын, газай, цементын промышленность илангаяа түргэнөөр хүгжөө. Мяха, һүнэй предприятинуудай, архи нэрэдэг предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэн хоёр дахин ехэ болоо. Саахар шаналга 9 дахин нэмээ. Хизаар дотор 550 миллиард кубометр байгаалиин газай нөөсэ элирүүлэн олдоһон байна. Цемент гаргалга долоон жэлэй эсэстэ хоёр дахин дээшэлжэ, 4 миллион тонно болохо юм.

Зүгөөр хизаар дотор бии байһан арга боломжонуудай үшөөл хүсэдөөр ашаглагдадаггүй байһан тухай нүхэр Воробьев саашань хэлэһэн байна. Г. И. Воробьев Кубаниин хүдөө ажахын амжалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Хизаарай арадай ажахые, соёл культурые хүгжөөхэ тухай партиин ЦК, Никита Сергеевич Хрущев өөрөө саг үргэлжын оролдолго гаргадаг гэжэ Кубаниин ажалшад мэдэжэ байдаг гээд нүхэр Воробьев мэдүүлээ.

Партиин Программа дотор табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада арадай ажахын бүхы һалбаринуудые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо хэрэгтэй. Партийна организацинууд үйлэдбэриие тодорхой һайнаар, шадамараар хүтэлбэрилхэ ёһотой. Эгээл иимэһээ партийна органуудые эмхидхэлэй талаар шэнэдхэн байгуулха шухала байһан тухай Никита Сергеевич Хрущевой оруулһан дурадхалнуудые бидэнэр ехээр һайшаанабди гэжэ нүхэр Воробьев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Молдавиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. И. Бодюл** трибунын дэргэдэ ерэнэ. Оронине хүтэлбэрилгэдэ партиин дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ тухай партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ замда мүнөөнэй Пленум саашанхи шата боложо үгэхэ байна гээд тэрэ хэлээ.

XX съездһээ хойшонхи үедэ коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта ехэ амжалта туйлагдаһан тухай үгэ хэлэгшэ мэдээсээ. Молдавиин промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай мэдээнүүдые жэшээ болгон абажа харуулһан байна. Долоон жэлэй дүрбэн жэлэй турша соо республикын промышленна продукци даабарита тоогой ёһоор 47 процентээр нэмэхэ байһан аад, 55 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсэ 42 процентээр дээшэлээ. Энэ үе соо республикын промышленность 1950 ондо Молдавиин бүхы промышленностиин гаргаһанай шэнээн шахуу продукци түсэбһөө гадуур бүтээжэ гаргаһан байна.

Республикын промышленность продукци бүхы дээрэнь гаргаха 11 һарынгаа түсэбые ноябриин 20-до дүүргээ гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдээсээ. Гэхэтэй хамта, промышленностиин олон һалбаринуудта үйлэдбэриин арга боломжонууд үшөөл муугаар ашаглагдана гэжэ нүхэр Бодюл заагаа.

Арадай ажахые хүгжөөхэ талаар нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо табигдаһан шухала асуудалнууд мүнөө угаа ехэ удха шанартай болоод байна. Эдэ асуудалнуудые Молдавиин партийна организаци промышленна болон барилга хүтэлбэрилгые һайжаруулха ажал ябуулгадаа үндэһэ һуури болгохо гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Удаань республикын экономикые хүгжөөхэ хэдэ хэдэн тодорхой асуудалнууд тухай нүхэр Бодюл тогтожо хэлэһэн байна.

Промышленностиие шэнэ ёһоор хүтэлбэрилгэ продукци бүри элбэгээр гаргалгада туһалһые Уралмашзаводой директор **В. В. Кротов** өөрынгөө предприятиин жэшээ дээрэ харуулһан байна. Долоон жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ заводто продукци гаргалга мүнгэндэ оруулжа тоолобол, 30 процентээр, механическа зүйлнүүд тонноор тоолобол, 40 шахуу процентээр нэмэһэн байна. Ажалай бүтээсэ 21 процентээр дээшэлээ. Ажалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар энэ үе соо ехэ юумэ хэгдээ, үйлэдбэри бүри болбосон ёһоор эрхилэгдэдэг болоо. Мүнөө жэлэй түсэбэй болзорһоо урид дүүргэгдэхэ байһаниинь лабтай.

Мүнөө предприяти шэнэдхэн байгуулагдажа байнхай. Энээнэй ашаар долоон жэлэй эсэстэ продукци бүтээжэ гаргалга 1,8 дахин нэмэхэ юм. Капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомологые хорооһонһоонь уламжалан предприятиие шэнээр зэбсэглэхэ хүдэлмэри удаарна гэжэ үгэ хэлэгшэ түсэблэлгын органуудые шүүмжэлээ.

Машина бүтээгшэдэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ бүхы шухала юумэн манайда бии гэжэ нүхэр Кротов онсолон тэмдэглээ. Хүндэ машинын научно-шэнжэлэлгын конструкторско-технологическа институт Уралмашзаводто гурбан жэлэй урда тээ байгуулагдаа һэн. Энэ хадаа наукые үйлэдбэритэй нягта холбоотой болгохо таарамжатай зохид арга болоно.

Түсэблэлгын, юумээр хангалгын дутуу дундануудые усадхаха шухала байһан тухай нүхэр Кротов саашань хэлээ.

Гүрэнэй предприятинуудай, совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрхые үргэдхэхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тоолоно. Энэ хадаа коллективүүдэй үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлжэ үгэхэ байна.

Уралмашзаводой олон тоото коллектив бэрхэшээлнүүдые дабахаар, хүдэлмэридэхи дутуу дундануудаа зайсуулхаар хүсэд шиидэнги байна. Манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха агууехэ хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулхын тулада коллектив бүхы хүсэ шадалаа зорюулха гэжэ нүхэр Кротов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Украиныг КП-гэй Донецкэ обкомой нэгэдэхи секретарь **А. П. Ляшко** гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Промышленностиие, барилга болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын һүүлэй жэлнүүдтэ хубилгагдаһан ушар, хүтэлбэриин ленинскэ гуримые һэргээхэ талаар партиин хэһэн угаа ехэ хүдэлмэри партийна, советскэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэриин арга методүүдые горитойгоор хубилгаа. Гол юумэн гэхэдэ, ажахын болон соёл культурын бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриин түлөө нютагай органуудай харюусалга дээшэлээ.

Ороной нүүрһэнэй-металлургическа томо район болохо Донецкэ областьдо металлургическа болон металл болбосоруулдаг промышленностиин илангаяа түргэнөөр хүгжэлэн тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Долоон жэлэй эхиндэ хойшо экономическа районой дотор 165 промышленна шэнэ предприяти ашаглалгада үгтэһэн байна. Областиин хүдөө ажахы нилээд ехээр хүгжөө.

Колхоз, совхозууд нёдондо, мүн мүнөө жэлдэ гүрэндэ ороoһо таряа, наран сэсэг худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал мүнөө жэлдэ нилээд ехэ мяхан, һүн, олон үндэгэн гүрэндэ худалдагдаһан байна. Гэхэтэй хамта, областиин промышленностиин, барилгын, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ горитой дутуунууд бии, үйлэдбэриин арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагданагүй.

Арадай ажахые хүтэлбэрилгэдэ нютагай органуудай үүргэ болон харюусалгын дээшэлүүлэгдээд байхада, хүтэлбэриин нютагай органуудай болон түсэблэлгын түбэй органуудай хоорондохи харилсаае хубилгаха хэрэгтэй болоно гээд нүхэр Ляшко хэлээ.

Арадай ажахые хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха талаар партиин абажа байһан хэмжээ ябуулгануудые Донецкэ областиин коммунистнууд, бүхы ажалшад ехээр һайшаана гэжэ нүхэр Ляшко үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Бүхы түхэлэй транспортаар ашаа шэрэлгын шууд ургажа байһан тухай зам харилсаанай министр **Б. П. Бещев** үгынгөө эхиндэ тэмдэглээ. Мүнөө жэлдэ түмэр замаар ашаа шэрэлгэ 1635 миллиард тонно-километр тухай болоо. Энэ хадаа дэлхэйн түмэр замаар бүхы дээрээ ашаа шэрэлгынь 40 гаран процентнь болоно. Партиин XX съезд замай жүдхэхэ хүсые шэнэдхэн хубилгаха үргэн программа бэелүүлгын эхи табижа үгөө һэн. Транспортые техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлхэ тухай манай партиин тон зүб, холын бодолгой шиидхэбэри гаргаһые XX съездһээ хойшо үнгэрһэн долоон жэл тон үнэншэмөөр харуулжа үгөө. Ашаглалгын гаргашын талаар түмэр зам дээрэ энэ үе соо 3,7 миллиард түхэриг алмагдаа. Электровозууд болон тепловозуудай ябадаг зам дээрэ паровозуудтай жэшэхэ болоо һаа, гансахан лэ мүнөө жэлдэ 70 миллион шахуу тонно шулуун нүүрһэн алмагдаха байна.

Арадай ажахыда транспортын гаргаша жэлэй турша соо 20 миллиард түхэриг болодог, тиимэһээ ашаа шэрэлгые саашадань һайжаруулха, бүхы түхэлэй транспортын хүдэлмэриие тааруугаар эмхидхэхэ асуудалнууд арадай ажахын ехэ зорилго болоно гэжэ нүхэр Бещев тэмдэглээ. Энэ талаар яаралтайгаар шиидхэхээр ондоошье асуудалнууд бии. Жэшээлхэдэ, шэнэ трубопроводуудые ашаглалгада үгэлгэ ехэ гээгдэлтэй байна. Теэд трубопроводуудаар нефть дамжуулхада түмэр замаар шэрэһэндэ орходоо хоёр-гурба дахин хямда байдаг гэжэ мэдээжэ. Трубопроводуудые түргэнөөр олон болгохо гэжэ СССР-эй Госплан, СССР-эй Госэкономсовет хараалха ёһотой.

Манай ороной промышленность түмэр замуудта олон тоото электровозуудые, тепловозуудые, электростанцинуудые үгэдэг. Гэбэшье шэнэ машинануудые ухаалан зохёожо, олоор бүтээжэ гаргаха хэрэг заримдаа унжагайрдаг байна. Тэрээнһээ уламжалан үнэтэй сэнтэй локомотивууд байгуулжамжалгаа талаар наука болон техникын шэнэ туйлалтануудые заримдаа ажаглалгада абангүйгөөр бүтээгдэһэн байдаг.

Утанууд аад, бүхэ рельсэнүүдые бүтээжэ гаргаха ябадалһаа уламжалан, металлай ехээр алмагдаха байһан тухай нүхэр Бещев хэлэһэн байна. Арадай ажахыда холимол материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһан тухай нүхэр Бещев саашань хэлээ.

Ашаа шэрэлгын талаар арадай ажахын улам ургажа байгаа эрилтэ хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр, гаргаша багатайгаар хангахын, тиигэжэ манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури түргэнөөр байгуулгада туһалхын тулада советскэ түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд ЦК-гай энэ Пленумэй шиидхэбэриие хүтэлбэри болгон, бүри ехэ шэн зоригтойгоор ажаллаха гээд нүхэр Бещев мэдүүлээ.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор ерэхэ жэлдэ туйлагдахаар хараалагдаһан үйлэдбэриин хэмжээе областиин промышленность мүнөө туйлаад байна гэжэ КПСС-эй Волгоградска обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Школьников** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд яһала һайн үрэ дүн туйлаа. Областиин колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ ороoһото таряанай һайн ургаса хуряажа, 214 миллион пүүд, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо хоёр шахуу дахин ехэ ороoһо таряа гүрэндэ худаллаа. Газар таряалангай болон мал ажалай бүхы түхэлэй продукци бэлэдхэхэ түсэбүүдээ областиин колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ амжалтатайгаар дүүргэхэ байна.

Технологическа түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ талаар областиин промышленна предприятинуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ гэжэ нүхэр Школьников хэлээ. Гэбэшье хамһабариин үйлэдбэриие техникээр хангалга үшөөл гээгдэлтэй байна. Тэрээнһээ уламжалан энэ хүдэлмэридэ олон хүн үшөөл хабаадуулагдадаг, тэдэнэй ажалай бүтээсэ бага байдаг. Тиимэһээ хамһабариин хүдэлмэриие хүшэр ажал гэжэ тоолоод, тэрэниие оньһожоруулха шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Волгоградска область хүгжэнги промышленностьтай байхаһаа гадна, хүдөө ажахын томо район болоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые энэ долоон жэлдэ нилээд элбэгээр абажа, гүрэндэ худалдаха ёһотойбди гэжэ нүхэр Школьников хэлээ. Хүдөө ажахын гол продуктнуудые абаха талаар түрүүшын дүрбэн жэлдэ долоон жэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон даалгабариие область үлүүлэн дүүргээ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, колхоз, совхозууд энэ жэлдэ тарилгынгаа талмайн хубааралгые хубилгаа, сэбэр паар болон ногоо тарилгые эрид ехээр хорооһонойнгоо ашаар тарилгынгаа талмайе 660 мянган гектараар, тэрэ тоодо ороoһото ургамалнуудай тарилгые 625 мянган гектараар ехэ болгоһон байна. Энэ хадаа мүнөө жэлдэ 55 миллион шахуу пүүд ороoһо таряа нэмэжэ абаха арга областьдо олгоо.

Волга шадарай эрхэ байдалда намарай тарилга, илангаяа шэнинсэ тарилгые үргэдхэхэ гээшэ ороoһо таряа бүри элбэгээр абаха шухала эшэ үндэһэн боложо үгэнэ. Намарай шэнинсэ хабарай шэнинсэдэ орходоо 4—7 центнерээр ехэ ургаса үгэдэг гэжэ хэдэн олон жэлэй дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Мүнөө жэлдэ намарай таряан 1,3 миллион гектар дээрэһээ хуряажа абтаһан байгаа. Мүнөө 1,7 миллион гектарта намарай тарилга хэгдээд байна. Шэнэ жэлдэ 2 миллион хүрэтэр гектарта намарай тарилга хэгдэхэ юм.

Ороoһо таряа, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абаха ехэ арга боломжонууд манай областиин колхоз, совхозуудта бии, тэдэниие ашаглаха бүхы хэмжээнүүд абтаха гээд нүхэр Школьников үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин ажахын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **Г. М. Орлов** үглөөнэй заседаниин түгэсхэлдэ үгэ хэлэһэн байна. Коммунис байгуулалтын бүхы хэрэгтэ партиин Центральна Комитедэй энэ Пленум, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл угаа ехэ түүхэтэ удха шанартай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Манай ороной ой модоной целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин, ой модоной ажахын үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. СССР-эй ой модоной баялигые али болохоор хамгаалха, бэлэдхэгдэһэн модые эгээн лэ зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ гол зорилго болоно гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Угаа ехэ модоной түлеэндэ хэрэглэгдэдэг гү, али хюрөөдэлгын үлэгдэл боложо хаягдадаг байһые гэршэлһэн олон тоонуудые нүхэр Орлов дурдаа. Хэрбээ ойрын табан, эгээн ехэнь 10 жэлэй турша соо гараһан бүхы үлэгдэлэй хахадыеншье хэрэглээд байгаа һаа, арадай ажахыда жэлэй турша соо 600 миллион түхэриг алмагдаха байгаа гэжэ тооложо үзэхэдэ элирнэ.

Целлюлозно-саарһанай предприятинуудые түргэнөөр баридаг болохо шухала байһан тухай нүхэр Орлов саашань хэлээ.

Мебель бүтээлгэдэ бии байһан дутуунууд тухай үгэ хэлэгшэ тогтоо. Мүнөө заводуудай конструкторска бюронуудһаа гадна, 40 организаци мебелиин проектнүүдые зохёодог байна. Энэ байдалые үндэһөөрнь хубилгаха саг тулажа ерээ, мебелиин проектнүүдые гүрэнэй комитедүүдтэ мэдэлтэй томо конструкторска бюронууд зохёодог байха ёһотой. Тэрэшэлэн мебельнэ фабрикануудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ шухала байна гэжэ нүхэр Орлов мэдүүлээ.

Ой модоной, саарһанай болон модо болбосоруулдаг промышленностьда техническэ дэбжэлтэ хангахын тулада Гүрэнэй комитедэй хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэлэл оролдолгоёо зорюулжа, коммунизм байгуулха хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулха гээд нүхэр Орлов үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

***

Пленумэй резолюци бэлэдхэхэ комиссиие КПСС-эй ЦК-гай Пленум үглөөнэйнгөө заседаниин түгэсхэлдэ һунгаа. Комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр Н. С. Хрущев һунгагдаһан байна.

Ноябриин 21-дэ Пленумэй үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэһэн Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Д. Расулов** иигэжэ хэлэбэ. Н. С. Хрущевой элидхэл соо дурадхагдаһан хэмжээ ябуулгануудай гол зорилгонь хадаа оронойнгоо экономикые партийна органуудай талаар хүтэлбэрилхэ үүргые болон харюусалгые дээшэлүүлхэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ урдань хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудаа элсүүлхэ гэһэн байна. Бидэндэ арга боломжонууд яһала бии.

Жэшээнь, Дунда Азиин экономическа район абаад үзэебди. Н .С. Хрущевой тон мэргэнээр хэлэһэнэй ёһоор, энэ баян хизаар үнэхөөрөө алтаар дүүрэн нютаг боложо болохо юм. Тиибэшье энэ хизаарай баялигынь гүйсэд ашаглагданагүй. Республика бүхэнэй экономикын ондо ондоогоор хүгжэдэгһөө, олонхи шухала асуудалнуудые өөһэд өөһэдынгөө тала хаража шиидхэдэгһээ, нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн ёһоор, республика бүхэнэй бишыханшье һаа, муухашье һаа, өөрынь предприятитай байха гэһэн эрмэлзэлһээ энэ шухала асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байна.

Тиимэһээ бүхы Дунда Азиин экономическа райондо нэгэ совнархоз байгуулаа һаа дээрэ гэжэ Н. С. Хрущев хэлэхэдээ мянга дахин зүб байна гэжэ нүхэр Расулов мэдүүлбэ. Манай республикын партийна эдэбхитэдэй суглаан энэ дурадхагдаһан һанамжые нэгэн дуугаар дэмжэһэн ... Дунда Азиин хлопководческа үйлэдбэриин управлени, уһалалгын, совхозуудай байгуулгын управлени ... Дунда Азиин барилгын управлени байгуулха тухай ... халые али болохоор ... ёһогойбди.

Мүнөө үедэ Дунда ... бүхы республикануудта ... хэдэн хүсэ багатай ... шэнжэлэлгын эмхи зургаан бии юм.

Тэдэнэр бултадаа нэгэ ... асуудалнуудые шиидхэжэ ... гаашье һаа, өөһэд хоор... һанамжануудаашье ан... даггүй. Научна хүсэеэ ... тараажархёод байхада, ... дай зөөриие дэмы гаргаһ... һаа гадна, эрдэм наукын ... жэлтэдэ һаад болоно. Ш... шухала научна асуудал... шанартайгаар шиидхэх... олгоногүй.

Тиимэһээ хүдөө ... наукые нэгэ центртэй бо... тухай, нютагай тур... олон газарнуудтай нэгэ ... центр байгуулха тухай ... хал тон зүб, саг соогоо... жэ байһан юумэ гээш... тоолоод, тэрэ дурадхал... дэнэр бүрин дэмжэнэбди... нүхэр Расулов мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ... Азиин бюро байгуулха ... дурадхалые нүхэр Р... дэмжэнэ.

Таджикистанда гидр... ростанцинуудые барима... ехэтэй мүрэнүүд бии. Т... рэнүүдые хаалтаар ... нуур далай тогтоогоо һа... Дарьягай бассейнэй зү... бида 3 миллион шахуу ... тэ газарые уһалжа бол... Эндэ хлопок таридаг ... район бии болгожо ... байна. Химическэ пром... ность, үнгэтэ болон хар... таллурги, газай болон ... промышленность ... баялигай нөөсөөр Тадж... тан элбэг баян юм.

КПСС-эй ЦК-гай П... диумдэ эльгээһэн бэш... гоо эзэн ёһоор дүнгүүл... гаха, ажахы бүхэнэй ... риие шүүмжэлэн шэн... үзэхэ, арга боломж... нээхэ болон саашанхи ... гонуудаа тодорхойл... Н. С. Хрущев зүб зам ... заажа үгэнэ.

Республикымнай ... ленность 11 һарынгаа ... болзорһоонь урид ... Тиибэшье бидэнэр энэ ... таараа һанаагаа дүүр... ха ёһогүйбди, юундэб ... олон предприятинуудай ... муугаар хүдэлдэг бай... гэжэ нүхэр Расулов хэл...

Республикын хлопок... лагшадта энэ жэл ехэ ... үнгэрөө. Гэбэшье муу ... һаа шалтагаалһан бэр... нүүдые хүнүүднай ... ажалайнгаа ашаар ... гараһан байна. Респ... газар лайда дээрэ гүр... шааха түсэбөө дүүргэж... пок ургуулаабди. Гэх... хлопок хуряалга боло... шаалга бирагүйгөөр я... дажа байна. Хлопок ур... шад, бүхы ажалшад ... ликын партийна орг... ноябрь, декабрь һар... ургууһан хлопогойнго... ургасые дууһыень суг... гүрэндөө тушааха хэм... дые абажа байна гэж... Расулов хэлэбэ.

Ростовско областиин ... летарская диктатура ... зой гахайшан **Г. П. П...вой** нэрые орон доте... һаянайл мэдэхэ ... Н. С. Хрущев тэрэни... амжалтаарнь хани х... амаршалба гэжэ г... мэдээсээ һэн. Нүхэр ... ков арба һарын турша ... гахай шахажа, 4272 ... мяха тушааһан бай... мүнөө энэ дарууга түб... тай ажалшан Пленум... буна дээрэһээ ажалы... гүүр сэгнэһэнэйнь түл... тиин Центральна Ком... Н. С. Хрущевто үнэн ... һөө баяр хүргэжэ бай...

Гахай шахажа бай... зуун гектар газар дэ... руза ургуулжа, гектар ... 200 центнер ногоон ... абааб гэжэ Г. П. П... мэдээсэнэ. Өөрынгөө ... үнэгүй тэжээл э... ашаар шахажа ба... хайнуудайнь 1 центн... нүүрэйнь нэмэлтэ 2... 60 мүнгэн болоо. Т... сэбэй ёһоор, 33 ту... мүнгэн байхаар хар... һан байгаа. Нэгэ ... маар шэгнүүрээ ... тэжээлэй 6 единиц... гаргашалагданагүй.

Хайшан гээд иимэ ... туйлаһан тухайгаа ... үгэхыемни зүбшөөгы... хайшан хэлэнэ. 1961 ...

(Үргэлжэлэлынь 3-... нюурта)

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА ШЭНЭ ТЕХНИКЭ. Волгоградай, Алтайн, Харьковай, Минскын заводуудай гаргаһан шэнэ маркын 15 трактор, мүн Таганрогой болон Тулын заводуудай гаргаһан самоходно шасси Одессэдэхи Научно-шэнжэлэлгын тракторна институдай туршалгын станцида туршалгада гаража байна.

Шэнэ машинанууд поли дээрэшье, мүн харгы дээрэнь зорюута һаад хаалтануудые табиһан полигон дээрэ туршагдана. Зураг дээрэ: Харьковай тракторна заводой «Т-125» гэжэ трактор газар хахалалга дээрэ туршалга гаража байна.

ТАСС-ай фотохроника.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

трактористаар хүдэлжэ, руза ургуулдаг байгааб. элдүүрилдэг поли гафермын хажууда байгаа ихэдээ долоон эхэнэргарайнгаа хүсөөр гадые эдеэлүүлжэ ябагурбан эрэшүүлэй тэмэдэгыень ходо харагша дэнэй хүшэр хүндэ—гахүсөөр хэгдэхэ хүдэлмэhайшан гэжэ оньhожогэжэ бодомжолоод, рэгые бэе дээрээ даажа бэлэйб. Эгээ түрүүшээр клеткэнүүдыень задалаад, олоороо уhалха авикануудые тодхоод, тэзөөхэ, шэрэхэ оньhожодаhан тэргэ түхеэрээ Шэбхыень бульдозеарилгадаг болоо hэмди. оньhожоруулгатай болоhноо би нёдондо жэлдэ дээрээ 4115 центнер үртэй 4609 гахай гүрэнаагаад, 63 гектар дээрэ за ургуулаа hэм. Ургахайн фермэ совхозоо а оруулдаг байгаа, хаүнөө олзо үгэдэг болон-

жэлдэ бүри ехэ оньhога хээбди: шэбхэ зөөнспортёр, хуурай тэжээл транспортёр тодхоолосне пастые концентритэжээлтэй холин гаүдта үгэхэ хүдэлмэриие оруулжа, гахайн байаха водопровод тодхоотрактор, хүдөө ажахын ануудые, электромоторhайн мэдэхэ, тэдэнээ жэ шадаха, гахай шаүршэлтэй, тэжээл уршадаха хүнүүдэй ал дээрэ хүдэлхэ саг Эдэ бүхы юумэдууhыень хэжэ болохо юрынгөө дүй дүршэл мэдэхэ болооб. Мишан гэжэ хүдэлмэрилhонирхожо харахаяа хүнүүд намда ерэдэг, онхидынь намда этигэ-Тиибэшье тэдэнэр хуултэй, шэнэ юумэндэ, оруулгада этигэдэггүй гэшэ гэжэ би hанадагШадабаритайгаар теххэрэглэн ажаллаад hаа, хоёр хүн тагтан толгой гахайнуудынгөө ургуулhан тэшахан таргалуулжа байна. Гансал хүдэлдуратай байха, даалхэрэгэйнгээ түлөө жа шадаха хэрэгтэй.

Хрущевой элидхэлые анхаралтайгаар шагжэ нүхэр Плотников Мүнөө хүтэлбэрилэгнютаг нютагуудтаа ажахыгаа hайнаар эрболохо бэзэ гэжэ hанаПленумэй hүүлээр рэгнай hайнаар ябадаг 1963 ондо таба мянган шахажа, 4500 центнер. шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха гэhэн уялга абааб. 100 гектар дээрэ кукуруза ургуулжа, гектар бүриhөө 300 центнер ногоон эшэ намаа абахаб. Намайе хүндэлжэ, энэ Пленумдэ урилhанайтнай түлөө, хүдөө ажахын ажалшадай хойноhоо оролдолго гаргадагайтнай түлөө манай партиин Центральна Комитедые, Никита Сергеевич, Таниие, өөрыетнай үнэн зүрхэнhөө амаршалхыемни зүбшөөгыт. Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые ехээр абадаг болохобди, ажалдаа хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ манай совхозой бүхы коллективэй захяагаар таанадые найдуулхыемни зүбшөөгыт,— гэжэ нүхэр Плотников үгэеэ дүүргэбэ.

Армениин компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь **Я. Н. Заробян** үгэ хэлэбэ. Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байhан үедэ оронойм най ажабайдал бурьялан хүгжэжэ, тогтон торонгүйгөөр урагшаа ябажа байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиимэ тула хүтэлбэриин эмхидхэлэй түхэл янзань нэгэ газартаа тогтожо байхагүй, шэнэ зорилгонуудhаа гээгдэжэ байха ёhогүй ха юм.

Мүнөө хараалагдажа байhан шэнэ ёhоной эмхидхэл хадаа КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байhан хэрэг мүн.

Промышленностиие, барилгые болон хүдөө ажахые партиин зүгhөө шэнэ ёhоор хүтэлбэрилдэг болохо гэhэн дурадхалые халуунаар дэмжээд, нүхэр Заробян Арменийн экономикын, наукын болон культурын хүгжэлтын амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд валовой продукци гаргаха 1962 оной 10 hарын түсэбые 103 процентээр дүүргэбэ.

КПСС-эй XXII съездын үнгэрhэн сагhаа хойшо республика доторнай 15 шэнэ промышленна предприятинууд болон 20 томо цехүүд ашаглалгада оруулагдаба. Ороной «Ехэ химиин» шухала предприятинуудай нэгэн болохо—искусственна волокно гаргаха Кировоканска завод ашаглалгада оруулагдаба. Жэлэй үнгэртэр ацетилцеллюлозой хэдэ хэдэн үйлэдбэриин предприятинууд ашаглалгада оруулагдаха юм.

Долоон жэлэй дүрбэн жэл соо Арменидэ химическэ промышленность, үнгэтэ металлурги, машина бүтээлгэ болон прибор бүтээлгэ илангаяа түргөөр хүгжэhэн байна.

Республикын хүдөө ажахын ажалшад КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада эршэмтэй тэмсэл ябуулжа байна. Виноград ургуулагшад илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Энэ жэлдэ 135 мянган тонно виноград хуряагдажа, хараалагдаhан түсэб 129 процентээр дүүргэгдээ. Колхозууд болон совхозууд саахарай свёкло гүрэндөө тушааха түсэбөө дүүргээ.

Колхозууд болон совхозуудай экономикын хүгжэлтэдэ хүдөө ажахын управлениин шэнэ органууд ехэ үүргэ дүүргэhэн байна. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй болон эмхидхэлшэдэй эрхим кадрнуудые суглуулhан республикын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд түрүүшынгээ шалгалтые амжалта түгэсөөр дабажа гараба. Тиихэтэй хамта республикын промышленностиин хүдэлмэридэ, мүн хүдөө ажахыда горитойхон дутагдалнууд болон хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд яhала бии байна. Ябуулагдажа байhан эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн партиин XXII съездын эрилтэнүүдые ханганагүй.

Зарим дээдэ зургаануудай, СССР-эй Госпланай таhагуудай болон бусад түбэй зургаануудай адресаар хэдэ хэдэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые Я. Н. Заробян хэбэ.

Өөhэд хоорондоо юумэ абалсадаг, үгэлсэдэг предприятинуудай харилсаае СССР-эй Госплан зоргоороо болюулжа, муу ябадалда хүргэдэг.

Арменидэ нилээд хүгжэжэ байhан электротехническэ промышленность ороной электрификациие хангадаг арадай ажахын шухала hалбари боложо байна. Энэ hалбари хадаа научна, проектно-конструкторска, технологическа хүдэлмэриин талаар онсо илгаануудтай юм. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ талаар хэдэн зуун научно-шэнжэлэлгын, проектнэ организацинууд совнархозуудташье, мүн союзна болон республиканска Наукануудай академинүүдтэшье хүдэлмэрилжэ байдаг. Тиигэбэшье промышленностиин энэ hалбарида техническэ дэбжэлтые оройдоо хангажа шададаггүй.

Электротехникын талаар Гүрэнэй комитет байгуулха, Закавказиин республикануудай экономикые үлэмжэ түргөөр хүгжөөхын тулада үйлэдбэриин, научна болон бусад эмхинүүдые нэгэдхэхэ, тэдэниие хамталха хэмжээнүүдые абаха саг ерээ гэжэ нүхэр Заробян тэмдэглэнэ.

Эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдэ, гансашье экономическа талаараа ашатай туhатай байха бэшэ, харин политическэ удха шанартай байха. Ленинскэ национальна политикые хазагайруултагүйгөөр бэелүүлhэнэй ашаар туйлагдаhан арадуудай хани барисаан коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй үедэ, материальна хэрэгсэл үйлэдбэрилгын үедэ улам бүри бэхижэжэ, хүгжэжэ байха.

Промышленностиие, барилгые болон хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ ябадалые hайжаруулха тухай асуудалнуудые Пленум дээрэ табижа, зүбшэн хэлсэлгэ хадаа манай партиин Центральна Комитедэй оронойнгоо ажабайдалтай нягта холбоотой байhыень эли харуулна. Мүн түүхын хүгжэлтын шата бүхэндэ марксизм-ленинизмын hургаалые зүбөөр хэрэглэжэ, совет хүнүүдые ехэ шэнэ хэрэгүүдтэ зоригжуулжа, коммунис байгуулгын гол зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ партиин болон арадай хүсэл зоригые элсүүлжэ байhанаа харуулна гэжэ нүхэр Заробян үгэеэ дүүргэбэ.

КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Н. Ефремовтэ** үгэ үгтэбэ.

Партиин ленинскэ хараа шугам манай Эхэ орондо ехэ аша үрэтэй байна гээд нүхэр Ефремов хэлэбэ. Промышленность ба барилгые ударидаха хэрэг хубилгаhанай hүүлээр Горьковско областьдо промышленна продукци 1,5 дахин ехээр жэл бүри абтажа байна. Долоон жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 40 процентээр ургаа. Даабарита тоонь 33 процент байгаа. Энэ жэлдэ сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байгаашье hаань, областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ороохо таряа ехээр абажа, таряа бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, өөhэдыгөө үрэhөөр хангаа. Мяхан, hүн болон бусад эдеэ хоолой зүйл ехээр абтадаг болоо.

Арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй Программа дотор табигдаhан асари ехэ зорилгонууд партийна организаци бүхэндэ айхабтар ехэ эрилтэ табина, партийна хүтэлбэрилгые улам шангадхаха гэжэ уялгална. Н. С. Хрущевой дурадхаhанай ёhоор, үйлэдбэриин шэнжээр лэ партийна хүтэлбэрилхы органуудые байгуулха гэhэн байна. Энэ гурим ёhо хадаа партийна организацинуудай хүсые гол шухала зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ гулидхаха, экономикын бүхы hалбариие тодорхойгоор, шадабаритайгаар хүтэлбэрилхэ арга олгоно.

Партийна хүтэлбэрилгые мэргэжүүлхэ зорилгоор область дотор партиин хоёр обком эмхидхэхэ гэжэ дурадхаабди: нэгэниинь промышленна үйлэдбэриие ударидаха, нүгөөдэнь хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ болоно. Область дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин 16 управлени бии болгохо, мүнөө байhан 48 хүдөө ажахын район үгы хэгдэхэ. Партиин хүдөөгэй райкомуудай оронда нютагай үйлэдбэриин управленинүүдтэхи партийна комитедүүдые байгуулхаар хараалагдана. Энээнтэй хамта советскэ зургаанууд шэнэлэн хубилгагдаха.

Эрдэм техникын туйлалтануудые арадай ажахыда хүсэдөөр хэрэглэхын, үйлэдбэриие саашадань мэргэжүүлхын тулада научно-шэнжэлэлгын ба проектно-конструкторска организацинуудые хүтэлбэрилхэ хэрэг тусхай hалбаринуудай комитедүүдтэ даалгаха гэжэ нүхэр Ефремов зааба. Үйлэдбэриие мэргэжүүлхэдэ ямар ехэ аша туhатай байhые баригдажа байгаа Заволжско заводой жэшээ дээрэhээ хаража болоно. Энэ предприяти мүнөөшье хэдэ мянган автомобильнуудай двигательнүүдые бүтээн гаргана, барилгынь дүүрэхэдэ энэ тоо таба дахин ехэ болохо юм.

Предприятинуудай ажал ябуулгадахи хэрэг шиидхэхэ ябадалда хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай коллективүүдэй үүргын саашадаа ехэ боложо байhан тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Ефремов Горьковско областиин заводууд ба фабрикануудта мүнөө 650 ниитын конструкторска бюро, техническэ дэбжэлтэдэ туhалха 950 ниитын комисси хүдэлжэ байна гэжэ мэдээсэбэ. Долоон жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ олониитын, ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай хабаадалгатайгаар 830 мянган үнэтэ дурадхал бэелүүлэгдээ. Энэнь 60 миллион түхэригэй алмалта хэhэн байна.

Олониитын хабаадалгатай зургаанууд—үйлэдбэриин, заводой, фабрикын, томо предприятинуудтахи цехүүдэй комитедүүд үйлэдбэриие ударидалгада олониитын үүргые үшөө дээшэлүүлхэ байна.

Хиналта шалгалтын ленинскэ гурим ёhо дахин hэргээжэ, партийна ба гүрэнэй хиналтын зургаануудые нэгэдхээд, партиин ЦК-гай ба правительствын хүтэлбэри доро олониитын хабаадалгатайгаар энэ зургаание хүдэлгэхэдэ коммунис общество байгуулгын зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ туhалха байна.

Горьковско партийна организациин коммунистнууд ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулха, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха байха.

Арадай ажахыда онсо шухала удха шанартай эрдэм наукын зарим асуудалнууд тушаа СССР-эй Наукануудай академиин президент **М. В. Келдыш** тогтон хэлэбэ.

Ямаршье үйлэдбэриин түшэг тулга болохо гурбан hалбари бии юм гэжэ президент хэлэнэ. Энэ хадаа энергетикэ, энэ хадаа бодото материалнууд болон эхин бодосууд, энэ хадаа хэмжэлгын, хиналгын болон үйлэдбэриин процессүүдые эрхилэлгын арга методүүд болон зэбсэгүүд мүн болоно. Эдэ hалбаринууд бүхэнэй дэбжэлтэнь мүнөөнэй наукын туйлалтануудые хэрэглэлгэтэй нягта холбоотой юм.

Мүнөөнэй энергетикын гол шэглэлынь юун бэ гэхэдэ, энергетическэ түхеэрэлгэнүүдэй тус бүриин хүсэ шадалые эрид ехэ болгохо болон улам бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ арга шадалтай болгохо гэhэн байна. Тиихын тулада шэнэ шэнэ материалнууд хэрэгтэй, мүн ехэ температурада тэсэмгэй бата бэхи материалнууд тушаа теори хүгжөөхэ, ууралай болон газова турбинануудые түргөөр хүргэхэ арга методүүдые зохёон байгуулха хэрэгтэй байна. Ехэ хүсэтэй переменнэ болон постоянна хүсэ ехэтэ тогые дамжуулха түхеэрэлгэ байгуулха хэдэ хэдэн холбоо асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй болоно.

Энергиие хубилгажа, ондоо түхэлдэ оруулха аргануудые нэбтэрүүлээ hаа, тон ехэ аша туhа гаража болохо. Мүнөө үедэ энэ шэглэлээр ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Дулаанай элшые электрын хүсэн болгохо шэнжэлэлгэнүүдэй хэгдэhэнэй ашаар хэдэн арбаад мянган киловатт хүсэтэй туршалгын-промышленна түхеэрэлгэнүүд ойрын жэлнүүдтэ байгуулагдаха юм. Тиинэнэй ашаар дулаанай элшэ хэрэглэдэг электростанцинуудай туhатай хүдэлмэриин ниитэ коэффициентые 37—40 процентhээ 50—60 процент хүрэтэр ехэ болгохо юм.

Энергетическэ ядерна реакторнуудые, тусхайлбал, түргэн нейтронуудые хэрэглэдэг реакторнуудые, шэнжэлэлгэ болон зохёон байгуулга шухала удха шанартай. Энэ зорилгые шиидхээ hаа, ядерна энергиие үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал хангагдаха. Манай ороной холын районуудта ядерна энерги хэрэглэхэ шухала болоод байна гэжэ манай физигүүд тоолоно.

Наукын болон промышленностиин хүгжэлтэдэ шэнэ материалнууд болон шэнэ элементнүүд улам ехээр хэрэглэгдэжэ, алишье hалбариинь амжалтатайгаар хүгжөөхэ байна гэжэ академик Келдыш үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Шэнэ, hайн шанартай материалнуудые болон элементнүүдые бии болгохо арга боломжо, нэн түрүүн хатуу бодосой химиин, физикын туйлалтануудаар тодорхойлогдодог.

Полупроводнигуудтай приборнуудые зохёон байгуулга болон хэрэглэлгэ хадаа электроникодо техническэ хубисхалай болоhонтой адли юумэ гээшэ.

Химическэ промышленностиин хүгжэлтэ тухай асуудалнууд тушаа хэлэхэдээ, hүүлшын жэлнүүдтэ ехэ температурада тэсэмгэй болон бусад hайн шанартай шэнэ полимернэ бодосууд шэнжэлэгдээ, тэдэниие абаха шэнэ арганууд дурадхагдаа гэжэ академик Келдыш хэлэнэ. Партиин Центральна Комитедэй мартын Пленум хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ хэрэгтэ химиин ехэ удха шанартай байhаниие тэмдэглээ hэн. Мүнөө үедэ аша үрэ ехэтэй үтэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүдые, хорото химикадуудые, ургамалай болон малай бэеын хүгжэлтые түргэдхэдэг бодосууд болон хүдөө ажахыда хэрэгтэй бусад химическэ бодосуудые бэдэрэлгэ хэхэ, туршаха хүдэлмэриие түргэдхэхэ талаар Академи эрид хэмжээнүүдые абажа байна. Витаминуудые, гормонуудые, тэжээлэй дрожжо, бактериальна үтэгжүүлгэнүүдые гаргадаг үйлэдбэринүүдые нэгэдүүлhэн микробиологическа промышленность байгуулаа hаа таарамжатай байна гэжэ президент хэлэнэ. Тиигээ hаа, эрдэм наукын туйлалтанууд улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо hэн. Эрдэм наукын туйлалтын ашаар арадай ажахын саашадаа эршэмтэйгээр хүгжэхэ тухай нүхэр Келдыш нилээд удаан хэлэбэ.

Наукын хүгжэлтэдэ, автоматизацида, үйлэдбэриие болон түргэн үнгэрдэг процессүүдые хинан залаха хэрэгтэ электронно машинануудай үүргэ улам бүри ехэ боложо байна. Арадай ажахын бүридхэл болон түсэблэлгэдэ электронно машинанууд хэрэглэгдэхэ ёhотой байhан аад, мүнөө дээрээ үргэн хэрэглэлдэ ороогүй байна. Мүнөө үедэ орон доторнай 4 миллион гаран хүн бүридхэл, түсэблэлгэ, хиналта болон хэрэг хүтэлбэриие эрхилжэ байдаг гэжэ президент мэдээсэнэ. Тиибэшье иимэ ажал хэжэ байдаг хүнүүдэй тоо саашадаа улам бүри олошорхо, тиимэ туладань мүнөө үеын автоматизациин машина зэбсэгүүдые үргэнөөр хэрэглэжэ байха ёhотой болонобди. Бүридхэлэй болон хиналтын талаар тоо бодолгын машинануудые хэрэглэлээ hаа, иимэ хүдэлмэри хэжэ байдаг хүнүүдэй тоо үсөөрхэhөө гадна, гарза гаргашань бага болохо, бүридхэлэй хүдэлмэриие улам hайжаруулха байна.

Мүн научно-шэнжэлэлгые хүтэлбэрилхэ ябадалые hайжаруулха тухай академик Келдыш хэлэбэ. Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха талаар партиин хараалhан агууехэ зорилгонуудые бэелүүлгэтэй холбоотой асуудалнууд энэ Пленумэй үзэмжэдэ табигдаад байна гэжэ М. В. Келдыш хэлэнэ. Промышленностиие, хүдөө ажахые болон наукые хүтэлбэрилгын hайжаралга хадаа научно-шэнжэлэлгын бодото хэрэгүүдтэ, арадай ажахын эрилтэнүүдтэ улам бүри дүтэ болохын саашанхи алхамынь болохо ёhотой гэжэ хэлээд, академик Келдыш үгэеэ дүүргэбэ.

Эстониин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **В. И. Клаусонай** үгэ хэлэлгээр Пленумэй үдэшын заседани дүүрэбэ. Манай ороной үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байха үедэ оролго болон үйлэдбэриин хүсэнэй түргэн хүгжэлгэ хадаа арадай ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ түхэлэй эмхидхэлнүүдые хэхэ эрилтэ табина гэжэ Никита Сергеевич Хрущевой элидхэл соо эли тодоор хэлэгдэнэ гэжэ нүхэр Клаусон хэлэбэ. Үйлэдбэриин хүсэнэй ехээр ургаhан хэмжээн ба промышленностиие, барилгые болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хуушарhан эмхидхэл хоёрой хоорондо бии болоhон зүрилдөө саг дарыдань усадхаха ябадал хадаа коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй агууехэ габьяа болоно. Үлэхөөр революционно удха шанартай шэнэдхэлгэнүүдые хэhэнэйнь аша үрые хүн бүхэн эли бодо хаража байна. Али бүхы продукци гаргалгаяа 1,8 шахуу ехэ болгоhон Эстониин совнархозой табан жэлэй дүнгүүдээр энэ хэлэhэниинь баталагдана. Нютагай байгаалиин баялигуудые ашагладаг промышленностиин тус тус hалбаринуудай түргэн хүгжэлтэ туйлагдаhан байгаа. Сланец түлишэ хэрэглэжэ, электрын хүсэ гаргадаг үйлэдбэри турба дахин, минеральна үтэгжүүлгэ гаргалга багсаахадаа хоёр дахин ехэ болоhон байна. Урдань союзна министерствэнүүдэй мэдэлдэ байжа, бэе бэеhээ таhаранги байhан машина бүтээлгын предприятинуудай хүсэ шадалые ашаглалга мүнөө hайжаруулагданхай. Тэрэнэй ашаар машина бүтээлгын болон металл болбосоруулгын хэрэг үлэмжэ hайнаар табигданхай.

Республика дотор предприятинууд тусхай мэргэжэлтэй болгогдожо, мүн промышленность томодхогдоо, 200 гаран жэжэ предприятинууд адлирхуунууд байhан дээрэhээ 97 томо предприятинууд болгогдоо. Эдэ, мүн бусад хэмжээнүүдэй ашаар долоон жэлэй түсэб соо али бүхы продукци гаргалгые, даабарита тоонуудаар хараалагдаhан ёhоор, 1,8 дахин бэшэ, харин 2 дахин шахуу ехэ болгохоор хараалха арга олгогдоо.

Үнгэрэгшэ зун манай республикада сагай уларил ехэ муу байгаа гэжэ нүхэр Клаусон хэлэнэ. Бүхы ургасамнай хосорхо тооной болоод байгаа hэн. Хуушанай, буржуазна Эстонидо, иимэ зунай болоо hаа, заатагүй үлэсхэлэн байдал тохёолдохо hэн. Тиибэ ябабашье, бидэнэр ургасаяа абаржа шадахаhаа байтагай, гектар бүриhөө дунда зэргээр 12 центнер ороохо абажа шадаабди. Энэ жэлэй ургасые абарха хэрэгтэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин шэнэ органууд шиидхэхы үүргэ дүүргээ гэжэ нүхэр Клаусон хэлэбэ.

ПАРТИИНГАА ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГЫЕ БҮХЫ СОВЕТ АРАД hАЙШААН ДЭМЖЭНЭ



…ын нарин сэмбын фабрикын утаhа ээрэдэг цехтэ утаhа …лина Варфоломеева арбан гурбан жэлэй туршада …эргэжэлдэ нилээд олон залуушуулые hургаhан юм. Тэрэ …а нормые 105 процент хүрэтэр дүүргэдэг.
…ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник В. Варфоломеева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Омогтой залуушуулай оролдолго

Үдэшын боро хараанаар Борьёо тосхонhоо зүүн урагшаа, багсаахада хоёр модоной газарта, электрын галнууд hүртэй хурсаар холоhоо яларан харагдадаг. Энэмнай Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин hаалиин гүүртын байра гээшэ.

Тус гүүртын hаалишад бултa шахуу зориг түгэлдэр залуу басагад, комсомолшууд юм. Эдэнэр байгша 1962 ондо бүхы гүүртээрээ үнеэн бүриhөө 1500 литрhээ бага бэшэ hү haaxa түсэбтэй. Тиихэдэ гүүртын эдэбхитэй түрүү hаалишан басагад: Мария Ринчинова, Валентина Гылыкова, Дулма-Сурун Цыдыпова, Валентина Буянтуева гэгшэд үнеэн бүриhөө 1600—1700 литр hү hаахабди гэжэ мэдүүлhэн байна.

Жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, Борьёогой hаалишад эршэмтэйгээр ажаллажа, муу бэшэ амжалта туйлана. Тэдэнэр hү hаалгаар жэлэйнгээ түсэбые аймаг соогоо эгээн түрүүлэн дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ. Тус гүүртын hаалишад бултадаа жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1500 гаран литр hү hаагаа.

Тэдэнэр hү hааха hара бүхэнэй түсэб уридшалан табижа, тэрээнэйнгээ дүүргэлтые ходо согсолжо байдаг. Гадна хүдэлмэреэ тогтоогдомол гуримаар, эмхитэй hайнаар хэдэг болонхой. Малдаа таарамжатай зохид тэжээлэй рацион табижа, тэрэниие заабол hайнаар буйлуулаад, амтатай, шэмэтэй болгожо эдюулнэ.

Байра соонь hаруул, сэбэрхэн, автоуhалууритай. Мүн тэжээл бутаргаха, буйлуулха, hолоомоууралда дэбтээхэ, амтаруулхашье түхеэрэлгэ бии.

Эндэхид hаяхан Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай үүсхэлтэй танилсажа, тэдэнэй жэшээгээр хүдэлэн, жэлэй дүүрэтэр үнеэдэйнгээ hү шэмые улам дээшэлүүлжэ, түсэбhөө гадуур нилээд ехэ hү hаахаар шиидээ. Үхэр малайнгаа харууhа, тэжээлые улам hайнаар эмхидхэжэ, ерэхэ жэлдэшье hү hаалияа дэлбэрүүлхын түлөө тэмсэхэ байна,

— Партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудтай тон анхаралтайгаар танилсажа байнабди. Н. С. Хрущевой элидхэл уншаад байхадаа, эдэ бэелүүлэгдэhэн хэмжээнүүдэй ашаар Эхэ hайхан оромнай улам хурданаар хүгжэхэ, арад зоной ажабайдал бүри hайжарха гэжэ хүн бүхэнэй ойлгохоор. Энээнэй түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулан хүдэлхэ hанал түрэнэ,—гэжэ эндэхи түрүү hаалишадай нэгэн Мария Ринчинова хөөрэнэ.

В. Жигмитов.

ҮГЭДӨӨ ХҮРӨӨ

Түрэл партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсон, Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад ажалай эрхим амжалта туйлаа.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь hара хахад уридшалан дүүргэhэн тухайгаа тэдэнэр баяртайгаар мэдээсэбэ. Энэ жэлдэ колхоз хамта 2600 центнер hү худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө ноябриин 20-ной мэдээгээр 2650 гаран центнер hү бэлэдхэлэй пунктда тушааhан байна.

Жэлэй үнгэрhэн 10 hарын туршада үнеэдэйнь hү шэмэшье бахал нилээд дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, колхозой hаалишад энэ үе соо үнеэн бүриhөө 1126 килограмм hү hааха түсэбтэй hаа, мүнөө үнеэн бүриhөө 1374 килограмм hү абаад байна. Тиихэдэ эрхим түрүү ажалша бэрхэ hаалишадынь бүришье hайн үрэ дүн туйлаа. Жэшээнь, нүхэд Ц.-Д. Содномова, П. Банзаракцаева, Д. Ж. Абидуева, Е. Кондратьева, Г. Очирова, Б. Балданова гэгшэд hү hааха жэлэйнгээ социалис уялга нилээд үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Б. Жамбалов,
хүдөө бэшэгшэ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1962 оной ноябриин 24.

МЭНДЭ АМАР, ТУВА!

1936 оной хабар һэн. Заха хизааргүй үргэн талата Тува нютаг хабарай урин дулаахан наранай элшэ доро манаран, нэмжын байгаа бэлэй. Энэ хабар Тува ороной бусад хабарнуудһаа юугээрээшье илгаагүй шэнги һэн. Үнэндөө илгаатайл байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, арбан эдир бэлигтэн хамтаржа, Тува ороной түүхэдэ түрүүшын театр байгуулаа бэлэй. Тэдэнэй дунда мүнөө РСФСР-эй габьяата артистнар Кара-Кыс Мунзук, Максим Мунзук, А. Лаптан, В. Мундальби, В. Кок-оол, М. Баир болон бусад байгаа. Эдэнэр айл хотонуудта, аймаг болон тосхонуудай түбтэ эмхидхэгдэдэг уран һайханай бүлгэмүүдэй эдэбхитэй түлөөлэгшэд байжа, бэлиг шадабаряараа олондо мэдээжэ болоһон юм.

Тиин, түрүүшын театрай залуу коллектив хамаг сэдьхэлһээ түрэл арадайнгаа уран бэлигые хүгжөөхын тула унаһан малгайгаа абангүй оролдожо эхилһэн юм. Тус театрай репертуарта В. Кок-оолой «Зудай болохые бү мартая», С. Токагай «Эхэнэр», С. Сарыг-оолой «Эхын хараагүйе, басаганиинь хараха» гэһэн Тувын драматургиин түрүүшын зохёолнууд ороо бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо он жэлнүүд хойно хойноһоо һубарин үнгэржэл байба. 1944 ондо тува арад агууехэ Совет оронтой хуби заяагаа нэгэдүүлжэ, шэнэ эршэтэ алхасаар ургашаа—гэрэлтэ һайхан ерээдүй тээшээ дабшажа эхилхэдэнь, театрайшье коллектив улам бэхижэн, творческо амжалтануудые дээрэ дээрэһээнь туйладаг болоо.

...Манай республикын түб хотын оперо болон баледэй театрай хүшэгын аалиханаар ирагдан нээгдэхэдэ, зал соо суглараһан олон тоото харагшад манай түб хото—Улаан-Үдэдэ түрүүшынхиеэ айлшалжа ерэһэн Тува ороной артистнарые нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Тувын хүгжэмтэ-драмын театрай дуунай ансамбль А. Чыргал-оолой бэщэһэн Ленин тухай дууе түрүүлэн гүйсэдхэбэ.

Арадтам жаргал асарһан
Агуу багша Лениниие—
Түбхын түрүүндэ баясан
Тува арадни магтанал,—гэһэн үгэнүүд зал соо зэдэлбэ. Урин хонгёо аялгань танил дүтөөр соностон, түрэл буряад дуунуудаймнай аялга һануулна. Солистнууд— РСФСР-эй габьяата артист Хургулек Конгар, артист Н. Олзей-оол, О. Аверина гэгшэд дуушанай үндэр шадабари харуулан, сугларагшадые баясуулаа.

Тува арадай дуунууд хойно хойноһоо зэдэлнэ. Мүн ород, узбек, белорус, монгол дуунууд соностоно. Залуухан артистка Бегзи Сюрюнмаа монгол арадай «Арбан хурган» гэжэ уянгата дуу, мүн «Түрэл нютаг» гэһэн тува дуу тон урин зөөлөөр гүйсэдхэжэ, гайхалтай хонгёо хоолойтой байһанаа харуулан, нэрьемэ альга ташалгаар угтуулба.

Тува арадай мэдээжэ артистнар Кара-Кыс Мунзук болон Максим Мунзук гэгшэдэй «Сэсэглэн һалбара, улаан зун» гэжэ тува арадай дуу, мүн ород арадай «Бульба» гэжэ дуу дуулахадань, тон һонирхолтой байгаа. Шадамар бэрхэ, дүршэл ехэтэй артистнарые улаан-үдынхид халуунаар угтаа.

Москвада болоһон зургаадахи бүхэдэлхэйн фестивалиин лауреат—хөөмэйлэн дуулагша Максим Дакпай гэгшын гүйсэдхэһэн талын аялганууд онсо һонирхолтой байгаа.

Хөөмэйлэн дуулалга монгол, буряад арадташье үнинэй мэдээжэ юм. Гэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ энэ һонирхолтой дуунаймнай мартагдаһаниинь харамтай. Тиимэл һэн тула тува арадай түлөөлэгшын хөөмэйлэн дуулалга илангаяа ехэ һонирхолтой байгаа бшуу. Манайшье артистнар хөөмэйлэн дуулалгые һэргээбэлнь, һонирхолтойшье, туһатайшье байха һэн ха. Максим Дакпайн ногоон торгон дэгэл үмдөөд, талын буряад аялгануудһаа илгаагүй шахуу хөөмэйгөө татахадань, альга ташангүй байхаар бэшэ.

Айлшадаймнай программые хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, РСФСР-эй габьяата артист Николай Кысыгбай буряад арадай «Түмэр тэргэ» гэжэ дуу гүйсэдхэхэдөө, тэрэ дуунай аялгые гүйсэд һайнаар гарган, үгэнүүдыень тодо һонороор дабтан дуулахадань, сугларагшад хани халуунаар амаршалаа. Тувын хүгжэмтэ-драмын театрай бэлигтэй шадамар артистнуудай нэгэн болохо Н. Кысыгбай залуухан артистка Тамара Сат гэгшэтэй ород арадай шог хатар гүйсэдхэжэ, мүн лэ харагшадые һонирхуулаа.

Концертын хоёрдохи хахадые нээһэн РСФСР-эй габьяата артист Х. Конгар, М. Себильба болон артистка Е. Кенденбиль гэгшэд А. Лаптанай «Эхэмни» гэһэн дуу уярмаар гүйсэдхөө. Мүн ород арадай «Ивушка» болон Базыр-оолой «Үлгын дууе» нэрьемэ альга ташалган доро дабтан дабтан дуулаа.

Москвада болоһон зургаадахи бүхэдэлхэйн фестивалиин нүгөөдэ лауреат Сапык-оол Сайхо хитад болон корей хатарнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ.

Программые хүтэлбэрилэгшэ Галина Дугержаагай С. Сарыг-оолой зохёоһон «Би Советскэ Союзай эрхэтэнби» гэһэн шүлэг уншахадань, сэдьхэл хүдэлмөөр байба. Үнэхөөрөөшье совет арадай эбтэй бүлэдэ һайн дураараа ороһон, үнгэрэгшэ жэлдэ автономито болоһон тува арадай искусствын һалбаран хүгжэһэнэй гэршэ—Кызыл хотын хүгжэмтэ-драмын театрай артистнуудай манай Улаан-Үдэдэ айлшалан, концертээ табиһан ушар мүн болоно.

Концертын һүүлээр тува арадай бэлигтэ артистнарые Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадтахи таһагай түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист Буда Вампилов халуунаар амаршалха зуураа, Буряад ороноор амжалтатай һайханаар аяншалан бусахыень хүсэһэн байна. Айлшадта сэсэгүүд барюулагдаа.

Тува нютагһаа ерэһэн артистнар манай республикын хэдэн аймагуудаар ябажа, концертнүүдые харуулха зорилготой. Түрүүлэн Сэлэнгын, Зэдын аймаг ошобод.

А. Жалсанов.

РСФСР-эй габьяата артистка, тувын арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэ Кара-Кыс Мунзук. Арадай инструмент (игыл) дээрэ наадагша хүгжэмшэ Олзей-оол.

А. КУРТИГАЙ фото.

Шэнэ номууд

Һаяын үдэрнүүдтэ республикымнай худалдаа наймаанай эмхи зургаанuудта Буряадай номой хэблэлээр гараһан иимэ номууд орохонь гэбэл:

1. **Д. Батожабай.** «Хуби заяан гэжэ бии гү?» Роман. (Буряад хэлэн дээрэ, 17 хэблэлэй хуудаһан, 3000 хэһэг).

«Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ романай автор Д. Батожабай үнинэй һанаалһан трилогиингоо хоёрдохи номые хэблэн гаргуулхань. Энэ ном соонь Агуу ехэ Октябриин хубисхалай урда тээхи буряад зоной байдал, Түбэд оронииe богоолшолхын тула империалис гүрэнүүдэй хоорондо болоһон хёморол, буляалдаан харуулагданхай. Түрүүшын ном сооһоо танил болоһон геройнуудһаа гадна, шэнэ хүнүүдэй образууд олоор оруулагданхай. Тэрэ тоодо Владимир Ильич Ленинэй образ бии. Уран һайханайнгаа талаар хоёрдохи номынь түрүүшынхиһээ һураггүй һайнаар бэшэгдэнхэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һонирхолтойгоор зохёогдоһон сюжедынь романиие уншагшадта бүри ойлгосотой дүтэ болгоно.

2. **Б. Мунгонов.** «Сагаан һара». Повесть. (Буряад хэлэн дээрэ, 8 хэблэлэй хуудаһан, 3000 хэһэг).

Барадий Мунгонов «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ романаараа буряад уншагшадай зүрхэ сэдьхэл татаа һэн. Шэнэ зохёол соогоо хүдөө нютагай түрүүшүүлэй үльгэр жэшээтэ ажал хэрэг тухай бэшэхэ зуураа, залхуу зайдан, ажал хэрэгһээ тэрьедээшэдые хайра гамгүйгөөр шүүмжэлнэ.

«Сагаан һара» гэжэ повесть ушаралта ябадалай шэнжэтэйгээр бэшэгдэһэн тула, гансашье наһажаал хүнүүдтэ бэшэ, мүн залуушье үетэндэ һонирхолтой байханъ дамжаггүй.

3. **Б. Санжин.** «Һанаамгай хүбүүхэн». (Буряад хэлэн дээрэ, 3 хэб. хуудаһан, 2000 хэһэг).

Энэ ном һургуулиин бага наһанай үхибүүдтэ зорюулагданхай. Һонирхолтойгоор үнгэрдэг һурагшадай үдэр бүриин байдал дээрэһээ үндэһэлэн, автор ерээдүйн үетэнэй хүгжэлтын, хүмүүжүүлгын гол шухала асуудалнуудые ном соогоо харуулна. «Һанаамгай хүбүүхэн» гоёор шэмэглэгдэнхэй.

4. **М. Хамаганов.** Буряа[д] ...лор тухай». (Ород хэлэн д[ээрэ] ...хэб. хуудаһан, 1200 хэһэг)

Арадай аман үгын олон ...хёолнуудһаа үндэһэлэн, ре... урда тээхи фольклорой ... орёо ба зүрилдөөтэ зам ... оролдоно.

Ород, буряад арадуудай ... холбоо барисаае харуулһа... түрүү хараа бодол бар... тэрэ үеын арадай аман үг... наукын жама ёһоной мүнөө ... хүгжэн һалбаржа байһа... автор, мэдээжэ фольклорист ...маганов бэшэнэ.

5. **«Буряадай рассказуу[д]»** ...ряад хэлэн дээрэ, 7 хэб. ... 2000 хэһэг).

Энэ ном соо Буряадай ... хёолшодой һүүлэй жэлнүү... шэһэн һайн һайн рассказуу... Тэрэ тоодо залуу уран ... Ц. Хамаев, К. Цыденов, З. ... бай болон бусадай һонирхол... саар бэшэһэн уянгата ра... бии.

Болохоёо байгаа мүрысөөн

Декабрь һарын эхеэр Улаан-Үдэ хотодо, ород драмын театрай байшан соо боксоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохонь. Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ спортын мастернууд, нэгэдэхи разрядай шадамар бэрхэ спортсменүүд оролсохо байна. Тэдэнэр Монголой Арадай Республикаһаа, Яхадай АССР-һээ, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудһаа, мүн Горьковско областиин Дзержинск городһоо уригдаад байна. Энэмнай РСФСР-эй арадуудай 1963 оной спартакиадада нилээд ехэхэн бэлэдхэл боложо үгэхэнь гээшэ.

Монголой боксёрнууд уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан ехэхэн дүй дүршэлтэй байха гэжэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр Лейпциг городто аха дүү оронуудай арминуудай хоорондо боксоор болоһон мүрысөөндэ хабаадалсаһан юм.

Тиихэдэ Дзержинск, Эрхүү городуудһаа барандаа спортын мастернууд, спортын түбэй Соведүүдэй чемпионууд, РСФСР-эй түрүү һуу[ри] ...лэлгын шан абагшад е...

Манай республикы... тын нэрэ хүндые ха... командада Б. Жигми... Кондаков, Ч. Митупов, ... маев, А. Емельянов, ... нов, Н. Пипич, М. Ша... В. Суслов болон Е. ... гэгшэд оролсохо байна.

Эдэ нүхэднай болохо... гаа шанга тулалдаа... һорижо эхилэнхэй.

А. Атар...
РСФСР-эй габ... тр...

УЛААН-ҮДЫНХИМНАЙ ХЭР ГЭЛДЭЭБ?

Октябрь һарада Ленинград хотодо боксоор Бүхэсоюзна «Локомотив» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлэлгэ туд бүриин болон командын мүрысөөгөөр үнгэргэгдөө.

Энэ мүрысөөндэ Зүүн-Сибириин түмэр замшадай нэрэ хүндые манай нютагайхид — спортын мастер Валерий Кондаков, нэгэдэхи разрядай боксёрнууд Николай Пипич, Виктор Суслов, Владимир Посохов гэгшэд хамгаалалсаа. Мүрысөөнэй дүнгөөр манай боксёрнууд ехэ ехэ түмэр замай командануудай урда ороо. Жэшээнь, Баруун Урда замай (Киев), Казагай ССР-эй, Литовско ССР-эй, Казаниин болон бусад замайхидһаа түрүүлжэ, гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Эндэ нэгэдэхи һуури Москвагай түмэр зам (Москва хото), хоёрдохи һуури Октябрьска түмэр зам (Ленинград хото) эзэлэнхэй.

Түрүү һуури эзэлэлгын шанда хоёрдохи һуури эзэлһэн Николай Пипич, гурбадахи һуури эзэлһэн Виктор Суслов гэгшэд хүртөө. Эдэ хоёр нүхэд байгша ноябрь һарада ...град хотодо бокс наад... туд тудтаа болон ком... раа СССР-эй түрүү һуу... лэлгын мүрысөөндэ хаб... сахын тула «Локомо... центральна Соведэй ... лагдамал командада ... бэлэдхэл хэхэеэ тэндэ ... байна. Виктор Суслов ... шэг бэетэй боксёрнууд ... мандада нэгэдэхи но... гоор наадаха болоо.

Д. Рад...
транспортын «Локомо... бүлгэмэй түрүүл...

Зонын шатаршадай мүрысөө[н]

Түрүүшын гурбан турта наадагдаагүй байһан, мүн хойшолуулагдаһан партинууд үргэлжэлүүлэгдэбэ. Тэрэ уулзалга Буряадай мастернуудай кандидадуудта азагүй үдэр байгаа. Могордоев—Шадринда, Ушаков — Матвеевтэ, Самарин — Ремизовтэ алдабад. Самарин хойшолуулагдаһан хоёрдохи партияа Тимофеевтэй наадаад, тэнсэлгээр дүүргээ.

Магаданай шатаршан Мельников Хабаровскын шатаршад Тимофеев, Козлов хоёртой нилээд тулалдаһанайнгаа удаа шүүгдэшоо. Улаан-Үдын шатаршан Юрий Мельников яһала һайн байдалтай ябатараа, Гопфауфтай наадахадаа ябадалаа саг соогоо бодожо шадангүй, буруу ябадал хээд алдаба. Козлов Крашатнигтай тулаад, тэрэниие шүүһэн байна. Матвеев Мункоев хоёрой парти дахин хойшолуулагдаа.

**

Дүрбэдэхи турта наадаһан зургаан партиин дүрбэниинь сагаанаар наадаад шүүгээ. Мункоевтай наадаһан партияа гоё гэгшээр үргэлжэлүүлжэ, илалта туйлаһан Могордоевой наадалга харагшадые баярлуулба. Турнирта түрүүлжэ ябаһан Афанасьевай Юрий Мельниковтэй (Улаан-Үдэ) наадаһан партида гол анхарал хандуулагдаһан байгаа. Парти ехэ шангаар үргэлжэлөө. Мельников шанга добтолго хэжэ ороһон байна. Афанасьев мадта ороод тэргээ алдаа. Удаань шүүгдэшоо. Самарин Матвеевтэй наадаһан партиингаа эхиндэ муугаар ябажа, хатуу добтолгодо дайрагдаа. Бодо, хүбүүдээ алдажа, һүүлэй һүүлдэ шүүгдэһэнээ мэдэрээ. Шэтын шатаршан Ремизов Магаданай Мельниковые илаба.

Шадрин Козловтой, Артыков Власовтай наадажа тэнсэбэд. Хоёр парти хойшолуулагданхай. Тимофеев Крашатнигтай, Ушаков Гопфауфтай наадаха.

**

Табадахи турта илангаяа шанга тулалдаан болоо. Табан часай хойто тээ миил гурбан парти наадаяа дүүргээд байба. Шадрин Афанасьевтай наадахадаа алдуу хэжэ, удангүй шүүгдэһэн байна. Ремизов Крашатнигые бэрхэ ябадалнуудые хэжэ шүүгээ. Власов Тимофеевтэй наадаад тэнсэбэ. Бэшэ партинуудынь хойшолуулагдаа. Мункоевой Юрий Мельниковтэй наадаһан парти найдабари багатай. Ушаков Могордоевтой наадахадаа хоёр хүбүү[д] ...үлөө. Магаданай шатаршан ...ков нэгэ бага булюу байд... Матвеевтэй наадаһан парти... шолуулба. Артыков Козло... түрүүшынхинь үлүү хүбүү... марин Гопфауф хоёрой пар... шээлтэй байдалда тулаад ... лагдаа.

Табадахи турай удаа 4 ... болоһон Афанасьев түрүүл... мофеев 3 очкотой, шүүж... хойшолуулагдаһан нэгэ ... Власов 3,5 очкотой болоо.

В. М...

Хилын саанаһаа

А. И. Микоян Кубада аяншалһаар

ГАВАНА, ноябриин 21. ТАСС-ай корреспондент Н. Чигирь иигэжэ дамжуулна:

Гаванаһаа 30 километртэ байдаг «Гидо Перес» гэжэ арадай ажахыда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Кубын Промышленностиин министр Эрнесто Гевара гэгшэтэй хамта ошоһон байна. Саахарай тростник хуряаха шэнэ машинын һүүлшын туршалганууд тэндэ хэгдэжэ байнхай.

Кубын газар дээрэ урда тээнь эзэрхэжэ байһан Америкын монополинуудшье, нютагай помещигүүдшье саахарай плантаци дээрэ хэгдэдэг хүндэ хүшэр хүдэлмэри хүнгэдхэхэ тухай бодожо үзэдэггүй байгаа. Хахад миллион тоото хүдэлмэригүйшүүлэй хододоо бии байдаг дээрэһээ түлөөһэ багатай хүдэлмэриин хүсэн олдодог байгаа бшуу. Кубада болоһон революционно ехэ шэнэдхэлгэнүүдэй ашаар, тусхайлбал, хүдөө ажахыда хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагдаһан байна. Тиигэжэ тростнигуудай плантацинууд дээрэхи хүдэлмэриие оньһожоруулха зорилго табигдаһан байха юм.

Саахарай тростнигые отолжо хуряаха, транспортда ашаха шэнэ машинанууд нүхэр Микоянда харуулагдаһан байна. Советскэ болон Румыниин тракторнуудта үндэһэлэн байгуулагдаһан эдэ машинанууд 55 хүнэй гараар хэһэнэй шэнээн хүдэлмэри дүүргэдэг юм.

Машиные хүдэлгэжэ харуулһанай һүүлээр, хүдэлмэришэдэй нэгэн саахарай тростнигые бар хүсэ хэрэглэн яажа отолдогые харуулаа. Нүхэр Микоян иимэ ажаглалта хээ:

«Энэ хүдэлмэри гараар хэжэ болохогүй. Гараараа хэхэ болоо һаа, коммунизм байгуулхын аргагүй».

Гавана бусаха замдаа А. И. Микоян, Эрнесто Гевара туршалгын мастерскойнуудта хүрөө. Эндэ саахарай тростник хуряадаг шэнэ комбайнууд бүтээгдэдэг юм.

Дайн сарагдажа, дэлхэйн арадууд һанаагаа амарба

☆ ☆ ☆

ЕХЭ ҺАЙН МЭДЭЭН

ВАРШАВА, ноябриин 22. (ТАСС). Кубые Америкын сэрэгүүдэй бүһэлхэеэ болиһон тухай мэдээсэлые Польшын олониитэ ехэ баяртайгаар угтаба. Дэлхэйн энэ райондо түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада Советскэ Союзай правительствын тон ехэ үүргэ дүүргэһые газетэнүүд тэмдэглэнэ.

СССР-эй правительство амгалан ёһоор зэргэ оршон һууха гол ёһые хазагайршагүйгөөр баримталдаг гэжэ Н. С. Хрущев баһа дахин баталба гэжэ «Жице Варшавы» газетэ бэшэнэ. СССР-эй политика хадаа Америкын эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдэй үүсхэһэн Карибска далай шадарай шахардуу байдалые һуладхахаһаа гадна, мүн бусад арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ шэнэ зам нээжэ үгөө. Тэрэ замай баллардашахагүйн тулада, нүгөө талынхид баһал амгалан зорилго урдаа табиха ёһотой гэжэ тэрэ газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

Дайшалхы онсо бэлэн байлгые болюулба

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 22. (ТАСС). Кубын арсалдаата асуудалай түлэг үедэ Америкын бомбардировщигуудые — ядерна зэбсэг абажа ябадаг самолёдуудые дайшалхы онсо бэлэн байдалда оруулһан байгаад, ноябриин 21-дэ тэрэнь болюулагдаба гэжэ АП агентствын корреспондент Вашингтонһоо мэдээсэбэ.

Оборонын министр Роберт Макнамара стратегическэ авиациие юрын гуримаар дайшалхы бэлэдхэлээ хэхэ гэһэн захиралта үгэбэ.

„СССР-эй эб найрамдалда дуратай политикын шэнэ илалта“

СОФИ, ноябриин 22. (ТАСС). «Карибска далай шадарай түгшүүрилтэ байдалай аюулта хойшолонгые үгы хэхэ арга боломжын бии болоод байһан ушар хадаа, США-гай эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй аюулта политикые саража, Кубын арадые хамгаалжа шадаһан Советскэ Союзай хододоо баримталдаг эб найрамдалай политикын аша габьяань гээшэ гэжэ «Отечествен фронт» газетэ бэшэнэ.

«Карибска далай шадархи байдалые гүйсэд заһаруулжа боломоор саг ерээд байна. Энэмнай Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай политикын шэнэ ехэ илалта мүн байһаниинь арсашагүй», — гэжэ «Земедельско знаме» газетэ бэшэнэ.

«Социализмын агууехэ орониие, Советскэ правительствые хүтэлбэрилэгшэ Никита Сергеевич Хрущевые, бүхэдэлхэйн эб найрамдалые хамгаалагшад болон абарагшадые бүхы дэлхэйн арадууд бүри ехээр һайшаан, баяр хүргэнэ», — гэжэ тэрэ газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

„Амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха тээшэ шэнэ алхам хэгдэбэ“

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 22. (ТАСС). Мүнөө амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ябадалые бодото байдал болгохо тээшэ дэлхэймнай дүтэлжэ ябана. Дайнай болон түгшүүрилтэ байдалай гаража магад хойшолонтой уласхоорондын харилсаанай һалбари бүхэндэ эбэй ёһоной хэлсээ хэжэ, тэдэ асуудалнуудаа шиидхэжэ болохо байна гэжэ США-гай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Гэсс Холл гэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Карибска далай шадарай аюулта арсалдаанай хойшолонгые усадхаха арга боломжын бии боложо байһантай дашарамдуулан энэ мэдүүлгэ толилогдоһон байна.

Бүхэдэлхэйн ядерна дайнай эримэг дээрэ ошоод байһан дэлхэй тэрэ аюулһаа холодожо, амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха замаар ябажа эхилээ хадаа, һанаагаа амархадань болохо саг ерээ.

Президент Кеннеди, өөрынгөө зүгһөө, Кубые сэрэгээр бүһэлхэ ябадалые болюулаа, тэрэниие бүхы Америкын арад амаршалба. Иимэ шэнэ байдалай тогтоһон ушар хадаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй баһа нэгэ ехэ илалта мүн болоно гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Эб найрамдалай политикын ленинскэ гол ёһон мандаба

ПРАГА, ноябриин 22. (ТАСС). Карибска далай шадархи уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай аюулта гуламтые усадхаха зорилготойгоор хэгдэжэ байһан шэнэ алхамууд тухай Москваһаа болон Вашингтонһоо абтаһан мэдээсэлнүүдые Чехословакиин олониитэ тон баяртайгаар угтаба.

«Н. С. Хрущевой президент Кеннедидэ эльгээһэн мэдээжэ бэшэг соо найруулагдаһан Соведэй үүсхэл хадаа Карибска далайдахи шанга арсалдаае усадхаха тээшэ зам нээжэ үгэбэ»,— гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ. «Советскэ Союзай эб найрамдалай политикын ленинскэ гол ёһые хазагайруулангүй баримталдагай ашаар, США-гай эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй Кубада добтолжо, бүхэдэлхэйн термоядерна дай үүсхэхэ гэһэн һэдэлгыень болюулжа шадаһанайнь ашаар лэ Карибска далайдахи аюулта арсалдаае даамайхан болюулха арга боломжо бии болоо»,—гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика соомнай бага зэргэ үүлэтэй, Байгал шадарай аймагуудта зарим газарта бага зэргэ саһан орохо. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 25—27, үдэрынь—16—18 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Ноябриин 25—26-най үдэрнүүдтэ республика соомнай бага зэргэ үүлэтэй аад, саһан орохогүй. Һулахан һалхин болохо. Һүниндөө 25—30, үдэрынь 13—18 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИ...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. ...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — ... ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и пр... — 24-74, сельского хозяйства и советского строительства — ... промышленности, транспорта, информации — 35-14, ку... литературы и искусства — 34-05, писем и рабселькоров — ... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалтерия — ... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку... Бурятской АССР.
Н00615. Зак. № 57...

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1962 оной ноябриин 24.